

حوزه حدود دومیلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار رشد داشته است. صادرات محصولات کشاورزی در حالی ۱۶ درصد از کل ارزش صادرات کشور در سال ۹۹ را پوشش داده‌اند که این میزان در سال ۹۰ حدود هشت درصد بوده است. با احتساب میعانات گازی و گاز طبیعی در ردیف مواد خام و سنتی می‌توان برآورد کرد که در سال ۹۹ چیزی حدود ۵۰ درصد ارزش صادرات کشور در اختیار این محصولات بوده است. این نسبت در سال ۹۰ حدود ۱۵ درصد بوده، با این توضیحات می‌توان ادعا کرد که فروش کالاهای بدون ارزش افزوده در صادرات کشور افزایش داشته و ارزش این محصولات در سبد صادرات کشور ۳۵ درصد پیشروی کرده است.

ترکیب قابل قبول واردات کالا

ترکیب کالایی واردات ایران نشان می‌دهد به صورت سنتی هربار که ارزشهای نفتی در دسترس بوده‌اند واردات با محوریت کالاهای مصرفی افزایش یافته و سهم کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای کاهش پیدا کرده و در صورت فشار تحریم‌ها و عدم دسترسی به منابع ارزی این کالاهای مصرفی بودند که در اولویت ممنوعیت واردات قرار گرفته‌اند. دولت دهم یک‌بار در سال ۹۱ کالاهای وارداتی را به ۱۰ گروه تقسیم‌بندی کرد و واردات گروه ۱۰ را ممنوع اعلام کرد اما در دولت یازدهم با ایجاد خوش بینی‌های بین‌المللی این تصمیم لغو شد. بررسی‌های آماری نشان می‌دهد پس از اتخاذ این سیاست سهم ارزشی کالاهای واسطه‌ای از کل واردات از حدود ۷۳ درصد در سال‌های ۹۱ و ۹۲ به حدود ۶۸ درصد در سال ۹۳ و زیر ۶۰ درصد در

رشد ۳۵ درصدی صادرات مواد خام و سنتی

همان‌طور که گفته شد پایین بودن ارزش هر تن کالای صادراتی و همچنین عدم تغییر محسوس در صادرات کالاهای صنعتی می‌تواند نشانه‌ای از ادامه خام‌فروشی در اقتصاد کشور باشد. بررسی روند تفکیکی اقلام صادراتی کشور طی ۱۰ سال اخیر نیز موید همین نکته است. براساس آمارهای تفکیکی اعلام شده از صادرات کشور در سال ۹۰ از حدود ۳۲ میلیارد دلار ارزش کالاهای صادراتی، حدود ۲۶ میلیارد دلار به محصولات صنعتی (ارزش افزوده نسبتاً بالا) و ۶ میلیارد دلار دیگر به کالاهای کشاورزی و معدنی (مواد خام و سنتی) ارتباط دارد. این در حالی است که طی دهه ۹۰ و با وجود تحولات اقتصادی و تکنولوژیک در بسیاری از صنایع فولادی و پتروشیمی، همچنان سهم محصولات صنعتی از صادرات کشور حدود ۲۹ میلیارد دلار برای سال ۹۷ و حدود ۲۰ میلیارد دلار برای سال ۹۸ بوده است. این در حالی است که کشور ما سابقه صادرات ۳۲ میلیارد دلار محصولات صنعتی در سال ۹۶ را نیز داشته است. در نگاهی دیگر اما سهم کالاهای کشاورزی و معدنی با رشد بسیاری همراه بوده است، به طوری که صادرات مواد معدنی از یک میلیارد و ۲۳۰ میلیون دلار در سال ۹۰ به چهار میلیارد و ۳۰۰ میلیون دلار در سال ۹۸ رسیده است. در سال ۹۹ نیز شاهد صادرات سه میلیارد و ۲۶۳ میلیون دلار مواد و منابع معدنی بوده‌ایم. در محصولات کشاورزی که از جنس تولیدات و صادرات کالاهای سنتی محسوب شده اعداد قابل توجهی ثبت شده و ارزش محصولات صادراتی این

روند ارزش صادرات کشور نشان می‌دهد که خام‌فروشی و صادرات مواد و منابع خام در سال‌های ۱۳۹۴ به بعد سرعت گرفته و در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ به اوج خود رسید. بررسی جدیدترین آمار گمرک ایران در ۱۰ ماهه ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که ارزش هر تن کالای صادراتی در سال جاری با رشد قابل ملاحظه ۳۰ درصدی به ۳۸۵ دلار رسیده که حاکی از وضعیت بهتر صادرات کالاهای با ارزش افزوده بالا تر است.

دلار در سال ۹۹ رسیده که کمترین رقم طی ۱۵ سال اخیر است. در واقع روند ارزش صادرات کشور به ازای هر تن نشان می‌دهد که خام‌فروشی و صادرات مواد و منابع خام در سال‌های ۱۳۹۴ به بعد سرعت گرفته و در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ به اوج خود رسیده است. علاوه بر تاثیر خام‌فروشی بر این رقم، تعدیل قیمت پایه‌های صادراتی نیز از جمله دلایل دیگر کاهش ارزش اقلام صادراتی کشور بوده است که البته این اقدام از نیمه اول سال ۱۳۹۸ اجرایی شده است.

البته بررسی جدیدترین آمار گمرک ایران در ۱۰ ماهه ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که ارزش هر تن کالای صادراتی در سال جاری با رشد قابل ملاحظه ۳۰ درصدی به ۳۸۵ دلار رسیده که حاکی از وضعیت بهتر صادرات کالاهای با ارزش افزوده بالا تر است. در ۱۰ ماهه سال جاری ۱۰۰ میلیون تن کالا به ارزش ۳۸ میلیارد و ۷۶۱ میلیون دلار از کشور صادر شده است که نشان از رشد ۷ درصدی در وزن و ۳۵ درصدی در ارزش دارد. براساس آمار اعلام شده از سوی اتاق بازرگانی ایران؛ برای سال ۱۴۰۰ حدود ۴۵ میلیارد دلار صادرات غیرنفتی در کل کشور هدف‌گذاری شده که خوشبختانه تا پایان ۱۰ ماهه امسال ۸۸٫۵ درصد آن محقق شده است. اگر پیش‌بینی ارزش و وزن کالاهای صادراتی غیر نفتی به طور کامل محقق شود که احتمال آن هم بسیار بالاست، ارزش هر تن کالای صادراتی بعد از ۶ سال افت پی در پی رشد خواهد کرد. ارزش هر تن کالای صادراتی در پایان ۱۴۰۰ در حدود ۳۳۲ دلار پیش‌بینی می‌شود که نشان از رشد ۱۰ درصدی در مقایسه با سال ۱۳۹۹ خواهد داشت.